

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

F

Paper-II

GEOGRAPHY

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature) .....

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

AUG - 36215

Time Allowed : 1¼ Hours]

[Maximum Marks : 100

Number of Pages in this Booklet : 28

Number of Questions in this Booklet : 50

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 50 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the OMR Sheet given inside the Booklet only. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 50 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ्या करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खुण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅल्क्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

AUG - 36215/II

Geography
Paper II
भूगोल
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 75 Minutes]

[Maximum Marks : 100

Note : This paper contains **50** multiple choice questions, each carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण **50** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले असून प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

<p>1. Which one of the following type of mountains is formed exclusively by exogenetic processes ?</p> <p>(A) Fold mountain</p> <p>(B) Block mountain</p> <p>(C) Residual mountain</p> <p>(D) Volcanic mountain</p> <p>2. The slope of plates sliding into asthenosphere can be inferred from the analysis of .....</p> <p>(A) Palaeomagnetic conditions</p> <p>(B) Depth of earthquake focii</p> <p>(C) Distribution of earthquakes and volcanoes</p> <p>(D) Speed of plate movement</p>	<p>1. खालीलपैकी कोणत्या प्रकारच्या पर्वतांची निर्मिती केवळ बहिर्निर्मित प्रक्रियांद्वारे होते ?</p> <p>(A) वली पर्वत</p> <p>(B) गट पर्वत</p> <p>(C) अवशिष्ट पर्वत</p> <p>(D) ज्वालामुखी पर्वत</p> <p>2. दुर्बलावरणात (अॅस्थेनोस्फीअर) सरकत जाणाऱ्या भूपट्टाच्या उताराचा अंदाज ..... च्या विश्लेषणातून मिळतो.</p> <p>(A) पुराचुंबकीय स्थिती</p> <p>(B) भूकंपांच्या केंद्राची खोली</p> <p>(C) भूकंप व ज्वालामुखींचे वितरण</p> <p>(D) भूपट्ट हालचालीचा वेग</p>
---	---

3. Though the age of oldest rocks on the earth is estimated to be 3200 million years (myrs), the age of ocean floor is nowhere older than ..... myrs.

(A) 2000

(B) 1000

(C) 500

(D) 200

4. Who among the following scholars criticized the concept of cycle of erosion mainly with reference to 'base level' ?

(A) W. Penck

(B) Hettner

(C) Passarge

(D) L. C. King

3. पृथ्वीवरील सर्वात जुन्या खडकांचे अंदाजित वय जरी 3200 दशलक्ष वर्षे आहे तरी सागरतल कोठेही ..... दशलक्ष वर्षांपेक्षा जुने नाहीत.

(A) 2000

(B) 1000

(C) 500

(D) 200

4. खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकाने अपक्षरण चक्र संकल्पनेवर आधार प्रतलाच्या संदर्भाने टीका केली ?

(A) डब्ल्यू. पेंक

(B) हेट्नर

(C) पेसारजे

(D) एल. सी. किंग

5. Transportation of load in suspension is *not* possible for ..... .

(A) River

(B) Sea waves

(C) Glacier

(D) Wind

6. Commercial airliners of temperate latitudes prefer to fly in the atmospheric layer namely ..... .

(A) Lower Troposphere

(B) Upper Troposphere

(C) Upper Stratosphere

(D) Lower Stratosphere

5. निलंबी स्वरूपात (सस्पेन्शन) गाळाचे वजन ..... या कारकाद्वारे शक्य नाही.

(A) नदी

(B) सागरी लाटा

(C) हिमनदी

(D) वारा

6. समतापीय अक्षांश प्रदेशातील व्यापारी विमान-कंपन्या उड्डाणासाठी वातावरणातील ..... या स्तराला प्राधान्य देतात.

(A) निम्न तपांबर

(B) उच्च तपांबर

(C) उच्च स्थितांबर

(D) निम्न स्थितांबर

7. .... is predominant in terrestrial radiation.

- (A) Ultraviolet
- (B) Infrared
- (C) Visible
- (D) X-ray

8. When pressure gradient and Coriolis force are at balance, the resultant winds are .....

- (A) Foehn winds
- (B) Chinook winds
- (C) Geostrophic winds
- (D) Monsoon winds

7. भौमिक प्रारणात ..... हे प्रमुख आहेत.

- (A) अतिनील
- (B) अवरक्त
- (C) दृश्य
- (D) क्ष-किरणे

8. जेव्हा वायूभाराचा उतार आणि कोरीओलीस बल संतुलीत असतात तेव्हा ..... वाऱ्यांची निर्मिती होते.

- (A) फॉन वारे
- (B) चिनूक वारे
- (C) भूवलीत वारे
- (D) मौसमी वारे

9. The waves in high velocity winds of westerlies are called .....

- (A) Hurricanes
- (B) Polar Front
- (C) Rossby
- (D) Doldrums

10. Which one of the following criteria is used to identify Koppen's 'A' type of climate ?

- (A) Mean monthly temperature of the coldest month is more than freezing point
- (B) High rainfall throughout the year
- (C) Mean monthly temperature in all the months is more than 18°C
- (D) Mean monthly temperature in all the months is below 18°C

9. अतीवेगवान पश्चिमी वाऱ्यांमधील लहरींना ..... म्हणतात.

- (A) हरीकेन
- (B) ध्रुवीय सीमा
- (C) रॉस्बी
- (D) डोल्ड्रम

10. खालीलपैकी कोणता व्यवच्छेदक निकष कोपेनच्या 'अ' प्रकारचे हवामान ओळखण्यासाठी वापरला जातो ?

- (A) सर्वात थंड महिन्याचे मासिक सरासरी तापमान गोठण बिंदूपेक्षा जास्त असावे
- (B) वर्षभर जास्त पाऊस
- (C) सर्व महिन्यांमधील मासिक सरासरी तापमान 18°C से. पेक्षा जास्त असावे
- (D) सर्व महिन्यांमधील मासिक सरासरी तापमान 18°C से. पेक्षा कमी असावे

11. The deepest zone of ocean is known as .....

- (A) hadal zone
- (B) hollow zone
- (C) halo zone
- (D) hidal zone

12. Arrange the following sea salts in their descending proportion of occurrence in ocean water :

- (i) Sodium
  - (ii) Sulphate
  - (iii) Chloride
  - (iv) Magnesium
- (A) (i), (iii), (iv), (ii)
  - (B) (iii), (ii), (i), (iv)
  - (C) (iii), (i), (ii), (iv)
  - (D) (i), (iv), (iii), (ii)

11. महासागराच्या सर्वात खोल भागास ..... म्हणतात.

- (A) हॅडल झोन
- (B) हॉलो झोन
- (C) हॅलो झोन
- (D) हायडल झोन

12. खालील सागरी क्षारांचा, सागरी जलातील त्यांच्या प्रमाणानुसार योग्य उतरता क्रम लावा :

- (i) सोडियम
  - (ii) सल्फेट
  - (iii) क्लोराईड
  - (iv) मॅग्नेशियम
- (A) (i), (iii), (iv), (ii)
  - (B) (iii), (ii), (i), (iv)
  - (C) (iii), (i), (ii), (iv)
  - (D) (i), (iv), (iii), (ii)

13. In which of the following zoogeographical regions demarcated by sclater, countries bordering Mediterranean are included ?

- (A) Palaearctic region
- (B) Nearctic region
- (C) Neotropical region
- (D) Ethiopian region

14. Which one of the following is most important element of ecosystem ?

- (A) Energy flow
- (B) Ecological succession
- (C) Food chain
- (D) Food web

13. स्कलेटरने आरेखित केलेल्या प्राणी भूगोल प्रदेशांपैकी खालील कोणत्या प्रदेशात भूमध्य समुद्राच्या भोवतालची राष्ट्रे येतात ?

- (A) पॅलीआक्टिक
- (B) नेआक्टिक
- (C) निओट्रोपिकल
- (D) इथीओपियन

14. खालीलपैकी कोणता घटक परिसंस्थेतील सर्वात महत्त्वाचा घटक आहे ?

- (A) ऊर्जा प्रवाह
- (B) पारिस्थितीकी अनुक्रमण
- (C) अन्नसाखळी
- (D) अन्नजाळी

15. The evolution of plants is scientifically explained by .....

- (A) Adaptation
- (B) Climatic climax
- (C) Organic evolution
- (D) Plant succession

16. Which one of the following pairs of proponent and concept is not matched correctly ?

Proponent	Concept
(A) Leibnitz	— Concept of world as an organism
(B) Aristotle	— Inductive reasoning
(C) Yi-Fu-Tuan	— Geosophy
(D) Patric Geddes	— Place-Work-Folk Progression

15. वनस्पतींच्या उत्क्रांतीचे वैज्ञानिक स्पष्टीकरण ..... यातून होते.

- (A) अनुकूलन
- (B) हवामानशास्त्रीय चरमावस्था
- (C) सेंद्रीय उत्क्रांती
- (D) वनस्पतींचे अनुक्रमण

16. खालीलपैकी कोणती प्रणेता आणि संकल्पना यांची जोडी चुकीची आहे ?

प्रणेता	संकल्पना
(A) लिब्निट्झ	— जग हे एक जीव आहे
(B) अ‍ॅरिस्टॉटल	— विगामी (inductive) कारणमीमांसा
(C) यी-फू-तुआन	— जिओसॉफी
(D) पॅट्रिक गेड्डीस	— 'ठिकाण-कार्य-लोक' — श्रेढी

17. Who among the following geographers was the originator of 'dualism' between physical and human geography ?

- (A) Fredrich Ratzel
- (B) Richthofen
- (C) Carl Ritter
- (D) Oscar Peschel

18. First geographer to initiate change over from the dominantly liberal to the Marxist perspective in geography was .....

- (A) David Smith
- (B) David Harvey
- (C) D. T. Herbert
- (D) William Bunge

17. भूगोलातील 'प्राकृतिक व मानवी भूगोल' या द्वैत मताचा खालीलपैकी कोणता भूगोलवेत्ता उद्गाता होता ?

- (A) फ्रेड्रिक रॅट्झेल
- (B) रिचथोफन
- (C) कार्ल रिटर
- (D) ऑस्कर पेश्चेल

18. भूगोलातील उदारमतवादाकडून मार्क्सवादी दृष्टिकोनाकडे बदलाची सुरुवात करणारा भूगोलवेत्ता म्हणजे .....

- (A) डेव्हिड स्मिथ
- (B) डेव्हिड हार्वे
- (C) डी. टी. हर्बर्ट
- (D) विल्यम बंग

19. Match the following List I (Proponents) with List II (Contribution) and select the correct answer from the codes given below :

List I	List II
(Proponent)	(Contribution)
(a) A. J. Herbertson	(i) Positivism
(b) O.H.K. Spate	(ii) Uniformitarianism
(c) Auguste Comte	(iii) Scheme of natural regions
(d) Hutton	(iv) Probabilism

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(B)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(C)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(D)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

19. यादी I (प्रणेते) व यादी II (योगदान) यांच्या लावलेल्या जोड्यांपैकी योग्य उत्तर निवडा :

यादी I	यादी II
(प्रणेते)	(योगदान)

(a) ए. जे. हर्बर्टसन	(i) सकारतावाद/प्रत्यक्षार्थवाद
(b) ओ. एच. के. स्पेट	(ii) निसर्ग सरूपतावाद
(c) ऑगस्ट कॉम्टे	(iii) नैसर्गिक प्रदेश पद्धती
(d) हटन	(iv) संभाव्यतावाद

संकेत :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(B)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(C)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(D)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

20. Who among the following firmly believed that all History must be treated geographically and also that all geography must be studied historically ?

- (A) Anaximander
- (B) Hecataeus
- (C) Herodotus
- (D) Thales

21. Which one of the following is mismatched ?

Concept	Meaning
(A) Ecumenopolis	— Ultimate city with larger area with most of its population
(B) Megalopolis	— Integration of large urban agglomeration into highly urbanised country
(C) Metropolis	— Capital city with metro services
(D) Acropolis	— The highest part of the city usually with fortification

20. सर्व इतिहास भौगोलिकदृष्ट्या आणि भूगोल ऐतिहासिकदृष्ट्या अभ्यासला पाहिजे असे खालीलपैकी कोणाचे ठाम मत होते ?

- (A) अँनक्झीमँडर
- (B) हिकॅटिअस
- (C) हिरोडोटस
- (D) थेल्स

21. खालीलपैकी विजोड कोण आहे ?

संज्ञा	अर्थ
(A) इक्युमेनोपोलीस	— सर्वाधिक क्षेत्र व त्यातील बहुसंख्य लोकसंख्या असलेले एकमेव शहर
(B) मेगालोपोलीस	— विस्तीर्ण सपिंडीभूत शहरांच्या एकत्रीकरणास आत्यंतिक नागरीकरण झालेला देश
(C) मेट्रोपोलीस	— मेट्रोसेवा असलेले राजधानीचे शहर
(D) अँक्रोपोलीस	— शहरातील सर्वोच्च भाग ज्याभोवती बहुधा तट बांधलेला असतो

22. As per the Rank-Size-Rule, what would be the population size of the third ranking city Nagpur in Maharashtra when the first ranking city Mumbai in Maharashtra has 120 lakh population ?

- (A) 60 lakh
- (B) 90 lakh
- (C) 80 lakh
- (D) 40 lakh

23. The extensive built-up area formed by the coalescence of once-separate and mainly urban settlements is termed as .....

- (A) Conurbation
- (B) Fringe
- (C) Metropolis
- (D) Rurban

22. क्रम-आकारमान नियमानुसार, महाराष्ट्रातील प्रथम क्रमांकाच्या मुंबई शहराची लोकसंख्या 120 लाख असेल तर तिसऱ्या क्रमांकाच्या नागपूर शहराची लोकसंख्या किती असेल ?

- (A) 60 लाख
- (B) 90 लाख
- (C) 80 लाख
- (D) 40 लाख

23. एकेकाळी वेगळा असलेला व मुख्यतः नागरी बांधीव क्षेत्र असलेल्या विस्तीर्ण क्षेत्राचे एकत्रीकरण झाल्यावर त्यास ..... म्हणतात.

- (A) कॉन्युर्बेशन
- (B) सीमांत प्रदेश
- (C) मेट्रोपोलीस
- (D) ग्रामीण-शहरी एकत्रीत प्रदेश

24. Which statements are true characteristics of primate city ?

- (a) exceptionally expressive of national capacity and feeling
- (b) usually disproportionately larger than any other in the system
- (c) may arise due to historical and contemporary effects on size and distance
- (d) U.S.A., Russia, China and India demonstrate some good examples of primate city

- (A) (a) and (b) only
- (B) (a) and (c) only
- (C) (c) and (d) only
- (D) (b) and (d) only

24. खालीलपैकी कोणते गुणधर्म प्रमुख शहराचे (प्रायमेट सिटी) यथार्थ वर्णन करणारे आहेत ?

- (a) राष्ट्रीय क्षमता व राष्ट्रीय भावना अपवादात्मकरित्या व्यक्त करणे
- (b) प्रणालीतील इतर कुठल्याही एकापेक्षा बहुधा प्रमाणबाध्य रीतीने मोठे असणे
- (c) आकारमान व अंतर यावर होणाऱ्या ऐतिहासिक व समकालीन परिणामांमधून उदयास येऊ शकणारे
- (d) अमेरिकेची संयुक्त संस्थाने, रशिया, चीन व भारत या देशातून प्रमुख शहराची (प्रायमेट सिटी) चांगली उदाहरणे पाहावयास मिळतात

- (A) फक्त (a) व (b)
- (B) फक्त (a) व (c)
- (C) फक्त (c) व (d)
- (D) फक्त (b) व (d)

25. Consider the following statements and identify the *correct* statements from the codes given below :

- (a) The agricultural density refers to agricultural population to total cultivated area
- (b) The economic density refers to the ratio between the requirements of a population and the resources made available to it by production of the areas it occupies
- (c) The arithmetic density is a simple ratio between the total population and residential area

Codes :

- (A) (a) and (c) only
- (B) (a) and (b) only
- (C) (b) and (c) only
- (D) (b) only

25. खालील विधानांचा विचार करून यापैकी कोणती विधाने योग्य संकेता द्वारे अचूक आहेत ते सांगा :

- (a) 'कृषी घनता' कृषक लोकसंख्या आणि एकूण लागवडीखालील क्षेत्र यांच्याशी संबंधित असते
- (b) 'आर्थिक घनता' म्हणजे लोकसंख्येच्या गरजा आणि त्यांनी व्यापलेल्या क्षेत्रातून उत्पादित होणाऱ्या संसाधनांची उपलब्धता यांचे गुणोत्तर
- (c) 'अंकगणिती घनता' म्हणजे एकूण लोकसंख्या व निवासीक्षेत्र यांचे गुणोत्तर

संकेत :

- (A) फक्त (a) आणि (c)
- (B) फक्त (a) आणि (b)
- (C) फक्त (b) आणि (c)
- (D) फक्त (b)

26. Which of the following industry generally has linear location ?

- (A) Tourism
- (B) Iron and steel
- (C) Cotton textile
- (D) Chemical industry

27. The concept of 'comparative advantage' provides an understanding of .....

- (A) Regional specialisation
- (B) Locating plants near raw material sources
- (C) Lower wage rates in a developed country
- (D) High market demand for products

26. खालीलपैकी कोणत्या उद्योगधंद्याचे स्थान रेषीय असते ?

- (A) पर्यटन
- (B) लोह व पोलाद
- (C) सूती कापड
- (D) रासायनिक उद्योग

27. 'तौलनिक लाभ' संकल्पना ..... च्या आकलनास मदत करते.

- (A) प्रादेशिक विशेषीकरण
- (B) उद्योगाचे कच्च्या मालाच्या स्रोताजवळ स्थानिकीकरण
- (C) विकसीत देशातील कमी वेतन दर
- (D) उत्पादितांना असलेली बाजारातील मोठी मागणी

28. According to Von-Thunen, when production plus transport costs equals the value of the commodity at the market, the farmer is at .....

- (A) Economic margin of cultivation
- (B) Economic rent
- (C) Locational rent
- (D) Spatial margin of profitability

29. Which of the following tertiary activities is the world's largest industry in terms of jobs and total value generated ?

- (A) Retail
- (B) Information Technology
- (C) Stock Market
- (D) Tourism

28. व्हॉन थूनेनच्या मताने, जेव्हा वस्तुचा वाहतूक आणि उत्पादन खर्च त्या वस्तूच्या बाजारमूल्या इतका असेल तेव्हा शेतकरी हा ..... असेल.

- (A) लागवडीच्या आर्थिक कडेवर
- (B) आर्थिक भाडे
- (C) स्थानीय भाडे
- (D) नफ्याची अभिक्षेत्रीय मर्यादा

29. रोजगार आणि एकूण संपत्तीची निर्मिती यासंबंधाने खालीलपैकी कोणता तृतीयक व्यवसाय जगात सर्वात मोठा आहे ?

- (A) किरकोळ विक्री
- (B) माहिती तंत्रज्ञान
- (C) शेअर बाजार
- (D) पर्यटन

30. Which of the following is *not* a type of shifting cultivation ?

- (A) Milpa
- (B) Chitemene
- (C) Ladang
- (D) Maquiladurus

31. According to Mackinder's Heartland Theory the 'Pivot area' is termed as .....

- (A) Inner crescent
- (B) Outer crescent
- (C) Insular crescent
- (D) Middle crescent

32. Toponym means .....

- (A) Region
- (B) Area
- (C) Space
- (D) Place

30. खालीलपैकी कोणता स्थलांतरीत शेतीचा प्रकार नव्हे ?

- (A) मिल्पा
- (B) चितेमिन
- (C) लदांग
- (D) मॅक्विलाडोरस

31. मॅकिन्डरच्या हृदयभूमी सिद्धान्तानुसार ..... यास 'मर्म क्षेत्र' असे संबोधले जाते.

- (A) आंतर कोर
- (B) बाह्य कोर
- (C) सागरी कोर
- (D) मध्य कोर

32. टोपोनिम (toponym) म्हणजे .....

- (A) प्रदेश
- (B) क्षेत्र
- (C) अभिक्षेत्र
- (D) स्थान

33. 'Relocation diffusion' takes place .....

- (A) when acceptance of information about an information spreads through society
- (B) geographical transfer of culture traits by movements of people across space
- (C) when expansion of culture affects uniformly in areas outward from source region
- (D) cultural development in different places

34. A good indicator of social status is .....

- (A) commuting to CBD
- (B) ethnic composition
- (C) number of automobile users
- (D) number of persons per room per housing unit

33. पुनःस्थानिकीकरण विसरण घडण्याची प्रक्रिया म्हणजे .....

- (A) माहिती संबंधीची माहिती जेव्हा समाजाद्वारे स्वीकारली जाणे
- (B) विविध प्रदेशात लोकांच्या संचारणामुळे सांस्कृतीक लक्षणांचे होणारे भौगोलिक स्थानांतर
- (C) जेव्हा सांस्कृतीच्या प्रसरणाचा परिणाम स्रोत प्रदेशापासून बाह्य प्रदेशाकडे एकविध स्वरूपात होणे
- (D) विविध भागातील सांस्कृतीक विकास

34. सामाजिक दर्जाचा योग्य निर्देशक .....

- (A) CBD कडे होणारा दैनंदिन प्रवास
- (B) वांशिक संघटन
- (C) वाहन वापरणाऱ्यांची संख्या
- (D) प्रति घर, प्रति खोली असणारी व्यक्ती संख्या

35. Mixing and adaptation of different cultures is known as .....

- (A) Interaction
- (B) Assimilation
- (C) Acculturation
- (D) Amalgamation

36. Activities in the region which produce goods and services for export are called as .....

- (A) Non-basic activities
- (B) Basic activities
- (C) Local administration
- (D) Bakery

37. Which one of the following is *not* the part of Dudley Stamp's scheme of macro-level regionalization of India ?

- (A) The mountain rim
- (B) The Gangetic plain
- (C) The peninsula
- (D) The coastal plains

35. विविध संस्कृतींचे संमिश्रण व समायोजन यास ..... म्हणतात.

- (A) आंतरक्रिया
- (B) समावेशन
- (C) अभिसंस्करण
- (D) एकत्रीकरण

36. एखाद्या प्रदेशातील आर्थिक क्रियांमधून वस्तू व सेवा यांची निर्यातीकरीता केलेली निर्मिती म्हणजे .....

- (A) अ-मूलभूत क्रिया
- (B) मूलभूत क्रिया
- (C) स्थानिक प्रशासन
- (D) बेकरी

37. खालीलपैकी कोणता पर्याय डूडले स्टॅम्प यांनी केलेल्या भारताच्या बृहद्स्तरावरील प्रादेशिकीकरण पद्धतीचा भाग नाही ?

- (A) पर्वतीय कडा
- (B) गंगेचे मैदान
- (C) द्वीपकल्प
- (D) सागर किनारी मैदान

38. The activity that involves the acceptance of clearly defined system of objectives to frame the overall policies is called .....

- (A) Political economy
- (B) Development
- (C) Planning
- (D) Regionalization

39. Production of ..... is included in new agricultural policy of 2000, described as 'Rainbow Revolution'.

- (A) Fruits and Vegetables
- (B) Food grains
- (C) Commercial crops
- (D) Fisheries

38. धोरणाचा सर्वांगीण आकृतीबंध निश्चित करण्यासाठी उद्दीष्टांच्या सुस्पष्ट निश्चित पद्धती स्वीकारण्याच्या क्रियेस ..... म्हणतात.

- (A) राजकीय अर्थव्यवस्था
- (B) विकास
- (C) नियोजन
- (D) प्रादेशिकीकरण

39. 'रेनबो क्रांती' असे वर्णन केलेल्या 2000 च्या नवीन कृषी धोरणात ..... च्या उत्पादनाचा समावेश होतो.

- (A) फळे व भाजीपाला
- (B) खाद्यान्न
- (C) व्यापारी पिके
- (D) मासेमारी

40. The optimal development of local people by the local government by developing the local resources is termed as .....

- (A) Rural development
- (B) Remote area development
- (C) Eco-development
- (D) Regional development

41. Which one of the following pairs of Valley National Park and State is *not* correctly matched ?

- (A) Pin Valley — Himachal Pradesh
- (B) Neora Valley — Arunachal Pradesh
- (C) Valley of Flowers — Uttarakhand
- (D) Wayanad — Kerala

40. स्थानिक शासनाद्वारे, स्थानिक साधन संपत्तीच्या विकासातून स्थानिक लोकांच्या होणाऱ्या पर्याप्त विकासास ..... असे संबोधले जाते.

- (A) ग्रामीण विकास
- (B) दुर्गम क्षेत्र विकास
- (C) पर्यावरणीय विकास
- (D) प्रादेशिक विकास

41. खालीलपैकी कोणती एक दरी राष्ट्रीय उद्यान व राज्य यांची जोडी अयोग्य आहे ?

- (A) पिन दरी — हिमाचलप्रदेश
- (B) निओरा दरी — अरुणाचलप्रदेश
- (C) फुलांची दरी — उत्तराखंड
- (D) वायनाड — केरळ

42. Which one of the following groups of state shows correct descending order of density of population (per sq. km.) as per 2011 census ?

- (A) Kerala, West Bengal, Uttar Pradesh and Bihar
- (B) West Bengal, Kerala, Bihar and Uttar Pradesh
- (C) Bihar, Kerala, Uttar Pradesh and West Bengal
- (D) Bihar, West Bengal, Kerala and Uttar Pradesh

43. Which of the following two districts from Maharashtra appear in the list of top 10 in India recording negative growth rate of population as per 2011 census ?

- (A) Mumbai Suburban and Ratnagiri
- (B) Mumbai City and Sindhudurg
- (C) Mumbai City and Ratnagiri
- (D) Sindhudurg and Ratnagiri

42. खाली दिलेल्या राज्यांच्या समुहांपैकी, 2011 च्या जनगणनेनुसार कोणता एक समूह लोकसंख्येच्या घनते प्रमाणे (प्रति चौ. कि.मी.) योग्य उतरत्या क्रमाने आहे ?

- (A) केरळ, पश्चिम बंगाल, उत्तरप्रदेश व बिहार
- (B) पश्चिम बंगाल, केरळ, बिहार व उत्तरप्रदेश
- (C) बिहार, केरळ, उत्तरप्रदेश व पश्चिम बंगाल
- (D) बिहार, पश्चिम बंगाल, केरळ व उत्तरप्रदेश

43. 2011 च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्येचा ऋणात्मक वृद्धीदर असलेल्या भारतातील पहिल्या 10 जिल्ह्यात, महाराष्ट्रातील खालीलपैकी कोणत्या दोन जिल्ह्यांचा समावेश होतो ?

- (A) मुंबई उपनगर आणि रत्नागिरी
- (B) मुंबई शहर आणि सिंधूदुर्ग
- (C) मुंबई शहर आणि रत्नागिरी
- (D) सिंधूदुर्ग आणि रत्नागिरी

44. Which of the following states has recorded second lowest literacy rate in India as per 2011 census ?

- (A) Andhra Pradesh
- (B) Arunachal Pradesh
- (C) Rajasthan
- (D) Bihar

45. Arrange the following hills from South to North in locational sequence :

- (a) Nallamalai Hills
- (b) Dafla Hills
- (c) Javadi Hills
- (d) Ramgarh Hills

Codes : Choose the correct option

- (A) (c), (a), (d), (b)
- (B) (a), (d), (b), (c)
- (C) (c), (d), (a), (b)
- (D) (d), (b), (c), (a)

44. खालीलपैकी कोणते एक राज्य 2011च्या जनगणनेनुसार भारतात साक्षरता दराबाबत शेवटून दुसऱ्या क्रमांकावर आहे ?

- (A) आंध्रप्रदेश
- (B) अरुणाचलप्रदेश
- (C) राजस्थान
- (D) बिहार

45. खालील टेकड्या दक्षिण ते उत्तर असा योग्य संकेताद्वारे स्थानीय क्रमाने लावा :

- (a) नल्लामलाई टेकड्या
- (b) डाफ्ला टेकड्या
- (c) जावडी टेकड्या
- (d) रामगड टेकड्या

संकेत : योग्य पर्याय निवडा

- (A) (c), (a), (d), (b)
- (B) (a), (d), (b), (c)
- (C) (c), (d), (a), (b)
- (D) (d), (b), (c), (a)

46. Which of the following formulae you will use to calculate co-efficient of variation ?

(A) $s / \sqrt{n}$

(B) $\sigma / \bar{x}$

(C) $\frac{\sum x}{n}$

(D) $\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n}$

47. In GIS Topology describes .....

(A) how objects are connected with reference to their co-ordinates

(B) how objects are connected to one another independent of their coordinates

(C) how grid cells are set up adjacent to one another

(D) how grid cells are contained within a larger raster data model

46. बदलाचा सहगुणांक (कोइफिशियन्ट ऑफ व्हेरिएशन) काढण्यासाठी खालीलपैकी कोणते सूत्र तुम्ही वापराल ?

(A) $s / \sqrt{n}$

(B) $\sigma / \bar{x}$

(C) $\frac{\sum x}{n}$

(D) $\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n}$

47. जी. आय. एस. मध्ये क्षेत्रविज्ञान .....

याचे वर्णन करते.

(A) क्षेत्रविभाग त्यांच्या अक्षीय संदर्भानुसार कसे जोडले गेले आहेत

(B) क्षेत्रविभाग त्यांच्या अक्षीय संदर्भाविरहीत एकमेकांशी कसे जोडले गेले आहेत

(C) जाळीतील कोशिका एकमेकांलगत कशा बसविल्या गेल्या आहेत

(D) जाळीतील कोशिका मोठ्या रेषीय चौकटीत कशा समाविष्ट केल्या आहेत

48. On a very small scale map, cities would likely to be shown as .....

- (A) Points
- (B) Polygon
- (C) Individual lines
- (D) Grid cells

49. If the data are skewed which of the following measure of central tendency you will recommend ?

- (A) Mean
- (B) Median
- (C) Average
- (D) Mode

50. The information (data) related to sea surface elevation will be available from ..... Indian satellite.

- (A) SARAL
- (B) GSAT-7
- (C) IRNSS-1A
- (D) RISAT-1

48. अतिलघु प्रमाणावरील नकाशात शहरे ..... स्वरूपात दर्शविली जातील.

- (A) बिंदू
- (B) बहुभुजाकृती
- (C) स्वतंत्र रेषा
- (D) जाळीतील कोशिका

49. जर सांख्यिकी विषममीत असेल, तर केंद्रीय प्रवृत्तीचे खालीलपैकी कोणते परिमात तुम्ही वापराल ?

- (A) मध्यमान
- (B) मध्यगा
- (C) सरासरी
- (D) बहुलक

50. सागरीपृष्ठभागाच्या उंची संदर्भातील माहिती (सांख्यिकी) ..... या भारतीय उपग्रहाद्वारे मिळते.

- (A) SARAL
- (B) GSAT-7
- (C) IRNSS-1A
- (D) RISAT-1

AUG - 36215/II

ROUGH WORK